

ბალნეოლოგიური კურორტი „საირმე“ მდგრადი ტურისტული განვითარებისათვის

ნანა ბერძენიშვილი

საქართველოს ეკოლოგიურ მეცნიერებათა აკადემია
იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

აბსტრაქტი: ბალნეოლოგიური რესურსებითა და კურორტებით გამორჩეულია იმერეთის რეგიონი, რომელიც სპა ტურიზმის განვითარების უზადლო მაგალითს წარმოადგენს. რესპუბლიკური მნიშვნელობის კურორტი „საირმეს“ განსხვავებული და სრულიად უნიკალური ბუნებრივ-რეკრეაციული დანიშნულება აქვს. ტურისტული ინდუსტრიის გაფართოების ბევრად მეტი შესაძლებლობა აქვს, რადგან მრავალფეროვანია მთლიანად რეგიონის, როგორც ფიზიკურ-გეოგრაფიული განფენილობა, ასევე გააჩნია ბუნებრივ-რესურსული პოტენციალი, კარგი ფიზიკურ-გეოგრაფიული მდებარეობა და იოლი სატრანსპორტო მიღწევადობა, ეკოტურიზმის, აგროტურიზმისა და გასტრონომიული ტურიზმის, როგორც ქართული კულინარიის ახალი სიცოცხლის განვითარება.

საკვანძო სიტყვები: ბალნეოლოგიური კურორტი, მდგრადი ტურიზმი, აგროტურიზმი, ეკოტურიზმი, ლანდშაფტი.

ტურიზმის მდგრად განვითარებას ხშირად მიიჩნევენ როგორც „ბალანსს“ ან რესურსების გონივრულად გამოყენების პროცესს. ბოლო წლების მიხედვით, მდგრადი განვითარების ტურიზმში ალტერნატიული ტურისტული პროდუქტი მდგრადი ტურიზმის კონტექსტში მოიაზრება; ტურიზმის მდგრადი განვითარების საუბრისას მეტად აქტუალური ხდება ტრანსდისციპლინური მიდგომა. ტრანსდისციპლინარიზმის კონცეფციის მთავარი არსი არის ის, რომ ერთმანეთს დაუკავშიროს თეორიულ ცოდნა და პრაქტიკული საქმიანობა; მნიშვნელოვანია მხარდაჭერა ისეთი ინიციატივების მიმართ, რომლებიც შესაძლებელს გახდის ცხოვრების პირობების გაუმჯობესებას, მოსახლეობის შემოსავლების ზრდას და მათ თანაბრად გადანაწილებას.

ტურიზმი მსოფლიოში აღიარებულია, როგორც სიღარიბის დაძლევის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფაქტორი. რადგან საქართველოში სიღარიბის მაჩვენებელი სოფლად ჯერ კიდევ მაღალია, მნიშვნელოვანია დარგის განვითარების ხელშეწყობა სასოფლო რეგიონებში.

ბალნეოლოგიური რესურსებითა და კურორტებით გამორჩეულია იმერეთის რეგიონი, რომელიც სპა (ლათ. *Saratas per Aqua* - ჯანმრთელობა წყლის მეშვეობით) ტურიზმის განვითარების უზადლო მაგალითს წარმოადგენს. 2000-იანი წლების შუა პერიოდიდან გამოიკვეთა შიდა ტურიზმის ერთ-ერთი მიმართულება: სამკურნალო-ბალნეოლოგიური ტურიზმის ზრდადობა. სტატისტიკურმა შედეგებმა აჩვენა მოსახლეობის მაღალი მოთხოვნა სამკურნალო-გამაჯანსაღებელი კურორტების მიმართ, განსაკუთრებით, ხანდაზმულთა ასაკის მოსახლეობაში. ასევე, ტურისტული ნაკადების ზრდადობა მეზობელი აზერბაიჯანიდან, რუსეთიდან, ყაზახეთიდან და უკრაინიდან. იმატა მომსახურების ხარისხს და რათქმუნდა, ტურისტთა კმაყოფილების დონემაც. ტურისტულ ბაზარზე მომსახურების ხარისხის განსაზღვრისას ვიყენებთ მეცნიერების გრონრუსის (*Gronroos, C.*), ასევე პარასურამანის, ზეითამლისა და ბერის (*Parasuraman, A. Zeithaml, V.A, Berry, L*) მოდე-

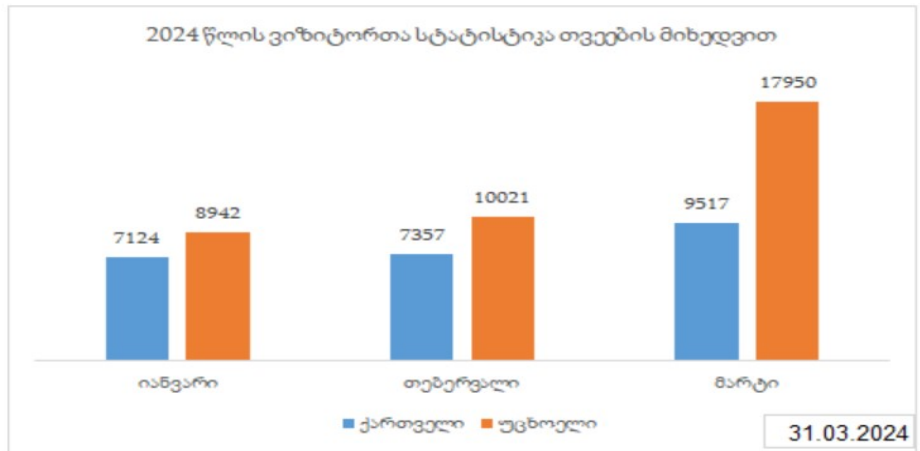
ლებს, რომლებიც მომსახურების ხარისხს განსაზღვრავენ მომხმარებლის კმაყოფილების დონის მიხედვით ანუ შეთავაზებული სერვისის თანხვედრით ვიზიტორთა მოლოდინებთან (Cooper, et.al., 2008).

კურორტი "საირმე" მდებარეობს სუბტროპიკული სარტყლის მთიან ზონაში, ქუთაისის სამხრეთით ზღვის დონიდან 950 მ-ზე, წაბლარისწყლის აუზი რელიეფის მიხედვით ეკუთვნის სამხრეთ იმერეთის (ფერსათის) მთისწინეთს და დაბალმთიანი ზოლის სამხრეთ გაგრძელებაზე აჭარა-იმერეთის (მესხეთის) ქედის ჩრდილო ფერდობს, ამ ქვეზონაში წარმოდგენილი საშუალომთიანი ეროზიული რელიეფი, 2000 მეტრს ზემოთ გადადის მაღალმთიანი ზონის გლაციალურ რელიეფში. ლანდშაფტურად ეს ბოლო სიმალღებრივი ნიშნული სუბალპურ და ალპურ ზონებს შეესაბამება. წაბლარისწყლის შუა და ზემო დინების ფარგლებში გაბატონებულია საშუალო სიმაღლის მთა-ხეობათა რელიეფი, სადაც ეროზიულ ხეობათა განივი პროფილები V-სებურია და მოკლებულია ტერასულ საფეხურებს. ხეობათა სიღრმითი ჩაჭრის მაჩვენებლები 400–500 მეტრიდან 1000–1100 მეტრამდე მერყეობს. კურორტ საირმის შედარებით გაგანიერებულ ნაწილში წაბლარისწყლის ხეობა 600 მეტრი სიღმისაა (ჩხეიძე, 2015). კურორტის ფარგლებში, ქვაბურისებური ჩადაბლება, წაბლარისწყლის კალაპოტით, ორ არათანაბარ ნაწილად იყოფა: მარჯვენა შედარებით მაღალი და განიერი ზოლი, რომლის დაბალ კალაპოტისპირა ზოლში ამოედინება მინერალური წყლები და მეორე მარცხენა, შედარებით დაბალი ნაწილი 4–6 მეტრიანი ტერასის სახით, სადაც გაშენებულია სასტუმრო „საირმის“ მთავარი კორპუსი და გადის საავტომობილო გზა (ჩხეიძე, 2015). "საირმე" ადმინისტრაციულად ბაღდათის რეგიონს ეკუთვნის. მწვანე საფარი შეადგენს 60 ჰექტარს და არის ერთადერთი კურორტი, სადაც 4 სხვადასხვა სამკურნალო თვისების და 1 თერმული წყარო ამოედინება და მრავალი დაავადების განკურნება შესაძლებელია: თირკმლის ქრონიკული დაავადებები, მარილოვანი დიათეზი, ნალველ-კენჭოვანი დაავადებები, ქრონიკული ქოლეცისტიტი, ქრონიკული ჰეპატიტი არაგამწვავებული ფორმით, ნივთიერებათა ცვლის მოშლა, შაქრიანი დიაბეტი, მარილოვანი დიათეზი, ართრიტი, ოსტეოქონდროზი, კუჭ-ნაწლავის დაავადებები, წყლულოვანი დაავადებები, მომატებული ან დაქვეითებული მჟავიანობა, კოლიტი.

წაბლარისწყლის მთელი ხეობა ტურისტულ-რეკრეაციულად ლამაზ და საინტერესო რეგიონს წარმოადგენს, რომელიც გამოირჩევა რელიეფის მრავალგვარი ფორმებით, ჭორომიან-ჩანჩქერიანი დინებებით, ესთეტიური პეიზაჟებითა და პანორამებით, მდიდარი მცენარეულობით. სოფელ უდაბნოსთან ბუნების იშვით ძეგლს წარმოადგენს 30 მ-იანი სიმაღლის მქონე კლდის სვეტი — „საირმის ეროზიული მოწმე“, რომელიც წითელ წიგნშია შეტანილი. ტურისტული მარშრუტი გრძელდება კურორტ საირმიდან სამხრეთით 22 კმ-ის მანძილზე „წითელ მინდვრებამდე“ სადაც სიმალღებრივი ნიშნული 2588 მ-მდე, მთა დიდმაღალამდე იზრდება. დასავლეთით, 10 კმ-ის დაშორებით აღმართულია მესხეთის ქედის უმაღლესი მწვერვალი მეფისწყარო (2850 მ). საირმე-წითელი მინდვრების მონაკვეთზე სამი ლამდშაფტური სარტყელი ენაცვლება ერთმანეთს: მთის ტყის ზედა სარტყელი, სუბალპური და ალპური სარტყელები (ჩხეიძე, 2015). დაბალმთიან ზონაში (600–1000 მ-მდე) გავრცელებულია ნოტიო ჰავა ზომიერად ცივი ზამთრითა და ხანგრძლივი თბილი ზაფხუ-

ლით. 4–6 თვე ჰაერის საშუალო ტემპერატურა 10°-ზე მაღალია, იანვრის საშუალო ტემპერატურა +1 –3°-ის ფარგლებშია, ხოლო ივლისის 19–21°. ნალექების წლიური რაოდენობა 1000–1200 მმ-ია, რომლის მაქსიმუმი ზაფხულში, ხოლო მინიმუმი ზამთარში აღინიშნება. თოვლის საბურველი 30–100 სმ-ს შეადგენს და ხანგრძლივობა ზედა ნაწილში ორ თვემდეა.

რესპუბლიკური მნიშვნელობის კურორტი „საირმეს“ განსხვავებული და სრულიად უნიკალური ბუნებრივ-რეკრეაციული დანიშნულება აქვს --- უროლოგიური პროფილი (შავიანიძე, ო., და სხვ., 1995). მთავარი მოთხოვნა, როგორც ადგილობრივ, ასევე საერთაშორისო ტურისტთა შორის ჯანმრთელობის საჭიროებაა და არა მხოლოდ რეკრეაცია. აღნიშვნას იმსახურებს ამ დროს განვითარებული აგროტურიზმიც და გასტრონომიული ტურიზმიც. ადგილობრივი მოსახლეობა უზრუნველყოფენ ადგილზე მოყვანილი ახალი პროდუქტით ტურისტებს, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია უცხოელთათვის, ქვეყნის უკეთ გასაცნობად. დადგენილია, რომ ის დამსვენებლები/ვიზიტორები, ვინც რამოდენიმე ხნით ყოვნდება ტურისტულ ადგილზე, უფრო მეტად იძენს ადგილობრივად ნაწარმ სურსათს, ვიდრე გაცვლითი მოგზაურები (Timms, & Neill, 2011). მთავარი ფაქტორი, რაც განაპირობებს საკურორტო ტურიზმის განვითარებას, იმერეთის რეგიონის ბუნებრივი გარემო და ლანდშაფტური მრავალფეროვნებაა, რასაც კლიმატისა თუ ჰიდრომინერალური რესურსების სამკურნალო თვისებებიც ემატება. ამ მხრივ, გამორჩეულია დაბალმთიანი (500-1000მ-მდე) ზონა, სადაც ზომიერი ტემპერატურები ზაფხულში, მთათაშორის ბარის ზონასთან შედარებით, მეტად კომფორტულ გარემოს ქმნის დასვენებისათვის (კობახიძე, 1971).

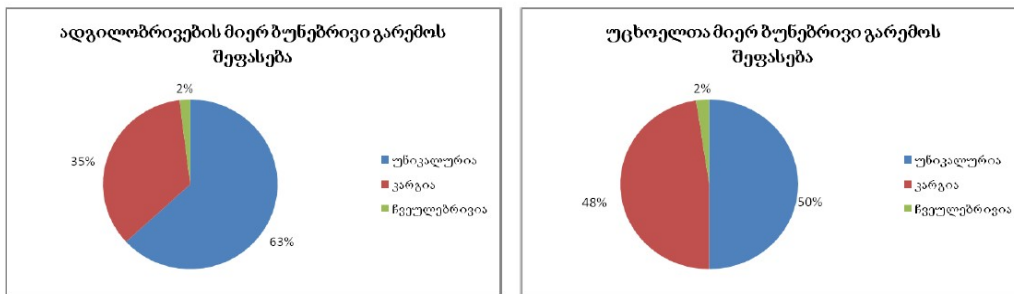
წყარო: საქსტატი

საქართველოში, 2024 წლის პირველ კვარტალში, საერთაშორისო ტურიზმიდან მიღებულმა შემოსავლებმა კვარტალურ რეკორდულ მაჩვენებელს მიაღწია და \$807.7 მილიონი შეადგინა (ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია). 2024 წელს საერთაშორისო ტურიზმიდან მიღებულმა შემოსავლებმა 2019 წლის დონეს 39.6%-ით (229 მლნ აშშ დოლარით) გადააჭარბა, ხოლო 2023 წლის მონაცემებს კი +1.5%-ით (12.3 მლნ. აშშ. დოლარით).

მიზნობრივ და ახალ ტურისტულ ბაზრებზე საქართველოს ტურიზმი ეროვნული ადმინისტრაციის აქტიური მარკეტინგული კამპანიების შედეგად საერთაშორისო ტურიზმიდან შემოსავლები ქვეყანაში მკვეთრად გაიზარდა(www.gnta.ge).

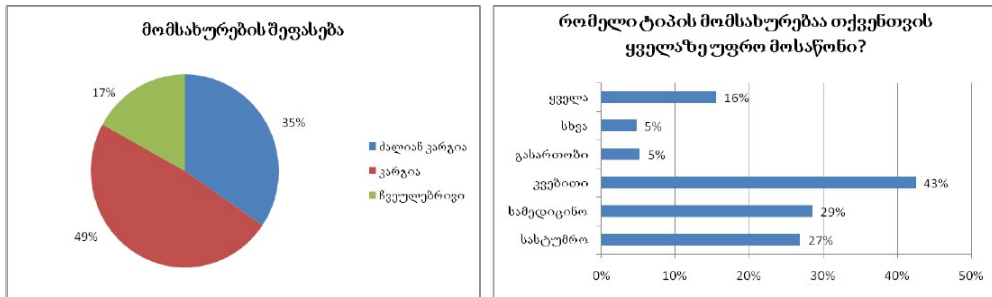
ტურიზმის დარგის სპეციალისტები აღნიშნავენ შიდა ტურიზმში ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართვის რეალურ პერსპექტივას, რადგან გარედან მოსული მეწარმეები მხოლოდ მოკლე დროში ეკონომიკური სარგებლის მიღებით არიან დაინტერესებულნი, ხოლო ადგილობრივი მოსახლეობა მეტად იზრუნებს ტრადიციების ცხოვრების სტილის შენარჩუნებაზე. ასეთი მიდგომის მიზანია, ისინი ტურიზმის განვითარების პროცესს არც ფიზიკური და არც ფინანსური თვალსაზრისით არ ჩამოშორდნენ“ („ეკოტურიზმის განვითარების პერსპექტივა საქართველოში“, 2011). იმერეთში გასტრონომიული ტურიზმის წარმატების გარანტი ადგილობრივი ქართული სამზარეულოა, რომელსაც უფრო საინტერესოს და მომხიბვლელს ხდის თითოეული კუთხისთვის დამახასიათებელი კერძების, უმეტეს შემთხვევაში რადიკალური განსხვავება. საკვირველია, რომ ისეთი პატარა ქვეყანა, როგორც საქართველოა, სადაც რეგიონები ერთმანეთთან შესაძლოა საფეხმავლო ბილიკებითაც უკავშირდებოდეს, სადაც ყოველ რამდენიმე მეტრში იცვლება თითოეული მხარის კულტურა, ტრადიციები, წეს-ჩვეულებები, ყოფა-ცხოვრება... გვამლევდეს ასეთ მრავალფეროვან კულინარიულ არჩევანს. იმერეთის სავიზიტო ბარათი ხომ „იმერული ხაჭაპურია“.

ქართველ და უცხოელ რესპონდენტთა მიერ ბუნებრივი გარემოს შეფასება

ტურიზმის ინდუსტრიაში ტურისტული პროდუქტის ხარისხის განსაზღვრა მნიშვნელოვანია. პოლონელი მეცნიერი ს. ლიშევსკი, ტურიზმში სამ სივრცეს გამოჰყოფს — წარმოსახვითს (imaginative), შეზღუდულს (access-restricted) და რეალურს (real) (Lishewski, 2006). ტურისტი გამგზავრებამდე მხოლოდ წაკითხულს ეყრდნობა, ან მეგობრის მონაცემს, მაგრამ როდესაც რეალურად იხილავს და აღიქვამს, მაშინ გამოთქვამს კმაყოფილებას, რომლის განმსაზღვრელი რამდენიმე ფაქტორი არსებობს: სერვისებზე ხელმისაწვდომობა, უსაფრთხოება, ჰიგიენა, ტექნიკური სისტემების სრულფასოვნად ფუნქციონირება, ფასი - გადახდილი ფასის შესაბამისობა სასტუმროსთან და მომსახურების ხარისხისთან, საზოგადოებრივი გარემოს კეთილგანწყობა (ჯაში, 2010), პერსონალის დამოკიდებულება ვიზიტორთა მიმართ, პროფესიონალიზმი, ემპათიურობა, გემრიელი საკვები, სამედიცინო ობიექტის არსებობა.

ტურისტთა მიერ მომსახურების შეფასება

და მაინც რატომ საირმე? რა შესაძლებლობები და პოტენციური აქვს მდგრადი განვითარებისათვის? ტურისტული ინდუსტრიის გაფართოების ბევრად მეტი შესაძლებლობა აქვს, რადგან მრავალფეროვანია მთლიანად რეგიონის, როგორც ფიზიკურ-გეოგრაფიული განფენილობა, ასევე ბუნებრივ-რესურსული პოტენციური, კარგი ფიზიკურ-გეოგრაფიული მდებარეობა და იოლი სატრანსპორტო მიღწევადობა, როგორც საავტომობილო ასევე საჰაერო ტრანსპორტით; იაფი ავიარეისები ქუთაისის საერთაშორისო აეროპორტში; ტურისტულად აქტიური ობიექტების სიახლოვე (სათაფლიის, პრომეთეს მღვიმეები, ბაგრატის, მოწამეთას და გელათის ისტორიული ტაძრები), იოლი სატრანსპორტო მისაწვდომობა და ტურებზე დაბალი ფასები; ქუთაისთან, როგორც დიდ ქალაქთან სიახლოვე სხვადასხვა მიზნით — კულტურული და შემეცნებითი ტურებისათვის, შოპინგისათვის, გართობისა და სადამოს გატარებისათვის; ასევე, საჭიროების შემთხვევაში, გადაუდებელი სამედიცინო მომსახურების მიღებისათვის. ამიტომ კურორტ „საირმეზე“ ფართოვდება დამსვენებელთა გეოგრაფიული არეალი. მოხდა კურორტის კეთილმოწყობა - საირმე დასრულებული პროექტია. შესაძლებელია ვიზიტორთა განთავსება სხვადასხვა რანგის საცხოვრებელ ობიექტებზე. სასტუმრო ხშირად მასპინძლობს კონფერენციებს, სემინარებს, ტურისტულ ჯგუფებს. მენეჯმენტს მაღალი აქვს მოთხოვნა კვალიფიციურ პერსონალზე. სასტუმროებს კავშირი აქვთ ტურსააგენტოებთან და ტუროპერატორებთან, დარეგისტრირებული არიან კარგად ცნობად საიტებზე, რაც უზრუნველყოფს დამსვენებელთა მოზიდვას.

კურორტის რეაბილიტირება 2011 წელს დაიწყო, დასრულებული სახე 2013 წელს მიიღო, ხოლო სრული რეაბილიტაცია კი 2018 წელს დასრულდა. პროექტის ფარგლებში მოეწყო სასტუმრო საირმე, რომელიც 152 ნომრისგან შედგება და 390 დამსვენებელზეა გათვლილი. მოხდა საირმის ლანდშაფტის მოდერნიზაცია: ჩატარდა მნიშვნელოვანი სამუშაოები სარეკრეაციო, სავაჭრო და საკვები ობიექტების მოსაწყობად.

კურორტზე აგრეთვე მოქმედებს სპა და ველნეს ცენტრი, რომელიც ერთ-ერთი წამყვანი გერმანული ფირმის კრაფტის, უახლესი ტექნიკითაა აღჭურვილი. დიდი მოცულობის კომპლექსი ნებისმიერი ტიპის გამაჯანსაღებელ პროცედურას შემოგთავაზებთ. დამსვენებლებს აგრეთვე აქვთ საშუალება ისარგებლონ საკურორტო პოლიკლინიკით, რომელიც სასტუმრო საირმის ტერიტორიაზე მდებარეობს და დამსვენებლებს 24 საათის განმავლობაში ემსახურება. პოლიკლინიკაში შესაძლებელია თერაპიული, კარდიოლოგიური, უროლოგი-

ური მომსახურების მიღება. კლინიკა აღჭურვილია თანამედროვე ლაბორატორიით და ექოსკოპიური კაბინეტით. საირმეში აგრეთვე მოეწყო მინერალური წყაროების კეთილმოწყობილი ბიუვეტები, განახლებული კვების ბლოკი, კაფე-ბარისა და მარკეტის შენობა, კურორტის ბაღი, ბაღდათი-საირმეს 20-კილომეტრიანი ახალი გზა, კურორტის განახლებული შიდა გზები, თანამედროვე საკურორტო მომსახურება და ა.შ... ახალი კურორტ "საირმის" რეაბილიტაციის პროექტის შემდეგ კომპლექსში წარმოდგენილია 3 სასტუმრო, 342 ნომრით, სადაც 1000-მდე ადამიანის განთავსების შესაძლებლობაა ერთდროულად. აგრეთვე საირმის ლანდშაფტის მოდერნიზებაც განხორციელდა: ჩატარდა მნიშვნელოვანი სამუშაოები სარეკრეაციო და საკვები ობიექტების მოსაწყობად.

სასურველია საირმის, როგორც საქართველოს სამკურნალო ბუნებრივ-რეკრეაციული რესურსის რეკლამირება საერთაშორისო დონეზე უფრო მეტად, რადგან ამდღეს ცნობადობა და ბალნეოლოგიურმა კურორტმა სამკურნალო დანიშნულებით უმასპინძლოს მეტ უცხოელ სტუმარს. შემომყვანი ტურიზმის ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულება ბალნეოლოგიური ტურიზმი უნდა გახდეს საქართველოს რელიეფური და ლანდშაფტური მრავალფეროვნებიდან გამომდინარე.

ტურიზმი ასევე მოსახლეობის დასაქმების (პირდაპირ და ირიბად) ერთ-ერთი ალტერნატივაა.

იმერეთის ტურიზმის სექტორი გახდა მიმზიდველი და ცნობადი საერთაშორისო ტურისტული დანიშნულების ადგილი. არსებული რესურსული პოტენციალისა და ინფრასტრუქტურული ბაზის გათვალისწინებით, იმერეთში განვითარების ყველაზე დიდი პერსპექტივა ეკოტურიზმთან ერთად, ბალნეოლოგიურ ტურიზმსა და სპელეოტურიზმს აქვს. საბედნიეროდ, ტურისტული ობიექტები პასუხობენ საერთაშორისო სტანდარტებს. თუმცა მომსახურების სფეროს კიდევ უფრო დახვეწა გაზრდის კურორტის მიზიდულობის პოტენციალს.

ლიტერატურა:

1. ეკოტურიზმის განვითარების პერსპექტივა საქართველოში. (2011). საქართველოს პარლამენტის აპარატი. http://www.parliament.ge/files/714_9879_231621_ekoturizmi.pdf
2. ვიზიტორთა სტატისტიკა. (2024). დაცული ტერიტორიების სააგენტო. <http://apa.gov.ge/ge/statistika/vizitora-statistika>
3. იმერეთში (საქართველო) ტურიზმის განვითარების სტრატეგია. (2012 წ). საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია. თბილისი/ბარსელონა. <http://imereti.gov.ge/res/docs/DevelopmentplanGE02.pdf>
4. კობახიძე, ე. საქართველოს სსრ საკურორტო მეურნეობა და ტურიზმი. თბილისი, გამომცემლობა "უნივერსალი", 1971.
5. საქართველოს კანონი ტურიზმისა და კურორტების შესახებ. www.gnta.ge
6. „ტურიზმი“. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური. www.geostat.ge
7. შავიანიძე, ო., შავიანიძე, გ., თევზაძე, მ., შავიანიძე, მ. (1995). საქართველოს კურორტების კურორტოლოგისა და მეკურორტეს ცნობარი. ქუთაისი.
8. ჩხეიძე, ო. (2015). იმერეთის ტურისტულ-საექსკურსიო გეოგრაფიული მარშრუტები. ტ.2. აწსუ გამომცემლობა, ქუთაისი.

9. ჯაში, ჩ. (2010). ხარისხის შეფასების მეთოდები ტურიზმის მარკეტინგში. ეკონომიკა და ბიზნესი.
10. Cooper Ch., Fletcher J., Fyall S., Gilbert D., and Wanhill S. (2008). Tourism: Principles and Practices. Prentice Hall.
11. Liszewski, S. (2006). Tourism Spaces and their Transformation in the Contemporary World. Tourism, No.16/2.
12. Timms, B., & Neill, S. (2011). Cracks in the Pavement: Conventional Constraints and Contemporary Solutions for Linking Agriculture and Tourism in the Caribbean. https://books.google.ge/books?id=I77uu_36jdEC&pg=PA104&lpg=PA104&dq=theories+of+link+eges+of+Agriculture+with+tourism+industry&source=bl&ots=5kGhRahKKp&sig=akeqrD3Qz9rktFAtbTENxp0xcFo&hl=ka&sa=X&ved=0ahUKEwihjOGm6HaAhXDfiwKHT1bD8cQ6AEISTAF#v=onepage&q=theories%20of%20linkeges%20of%20Agriculture%20with%20tourism%20i ndustry&f=false

Balneological resort "Sairme" for sustainable tourism development Summary

Imereti region is distinguished by its balneological resources and resorts, which is an unparalleled example of the development of spa tourism. The resort of republican importance "Sairme" has a different and completely unique natural-recreational destination - urological profile. The tourism industry has much more opportunities to expand, as the region as a whole has a diverse physical-geographical distribution, as well as natural-resource potential. Good physical-geographical location and easy transport accessibility, development of ecotourism, agrotourism and gastronomic tourism as a new life of Georgian cuisine.